

Waarderend luisteren naar jongeren

— Tekst Gerrit Houtman, relatie- en gezinstherapeut, verantwoordelijke vzw Bethesda —

Luisteren naar de verhalen van kinderen en jongeren doen we graag. We vinden hun verhalen interessant en boeiend en ontdekken daar ook hun eigenheid en groeiproces in.

Naar jongeren luisteren wordt al wat moeilijker als bv. boosheid en koppigheid een rol spelen en als hun gevoel voor rechtvaardigheid niet altijd overeenstemt met het onze. Doch als je er oprecht tijd voor neemt om te luisteren, ontdek je in hun verhaal mooie voortekenen van de persoon die ze aan het worden zijn.

Maar het begeleiden van kinderen en jongeren vraagt om meer. We willen ook iets meegeven van onze ervaring, kennis en levenswijsheid en vooral iets van ons geloof en hoe dat ons richting heeft gegeven aan ons leven en het dat ook hopelijk kan aan dat van hen. Maar hoe doe je dat dan? Het gezag dat leerkrachten en jeugdleiders vroeger hadden, is niet meer vanzelfsprekend en ontzag voor de wijsheid en kennis van de eerdere generatie is ook niet evident de dag van vandaag. Dat maakt dat de oude overdrachtsmethoden het niet meer zo gemakkelijk doen.

Hoe dan wel?

WAARDEREND LUISTEREN

Onze samenleving wordt gekenmerkt door een algemeen veroordelende houding. Voerde kritiek altijd al een sterke ondertoon in onze westerse communicatie, nu is het mainstream om alles en iedereen te beoordelen. Als je een nacht in een hotel hebt doorgebracht, krijg je de volgende dag al de vraag om het verblijf te beoordelen. Hetzelfde geldt ook voor diensten waar je gebruik van hebt gemaakt of producten die je gekocht hebt. In de media, en in het bijzonder in de sociale media, vindt men er geen doekjes om en geeft men eenieder die het volgens hen niet goed gedaan heeft, er flink van langs. Dit heeft als gevolg dat het maatschappelijk vertrouwen in de overheid, in de wetenschap en in de media sterk afgenomen is. Anderzijds zorgt het er ook voor dat hij of zij die niet direct of assertief genoeg weet te reageren, zich snel gekwetst voelt en buiten elke discussie wenst te blijven.

Waarderende communicatie zou ons antwoord hierop kunnen zijn, te beginnen bij onze persoonlijke relaties, in het bijzonder in onze kerken en jeugdclubs. Kinderen groeien vandaag op in een maatschappij die steunt op eigen verdiensten: je kunt uniek en bijzonder worden, maar je hebt het wel zelf in de hand. En als je mislukt heb je dat ook aan jezelf te wijten. Christelijke opvoeding echter, is gericht op genade. Je wordt niet bijzonder maar je bent het al, zonder enige verdienste van jouw kant, omdat je het beeld van de Schepper in je meedraagt. Door ieder kind hierop aan te spreken en te bevestigen, beschermen we het tegen de druk om zich sterk te moeten bewijzen, ze hebben immers al waarde in zich als kind van God.

Dat wil niet zeggen dat gezonde aanmoediging achterwege moet blijven, maar wel dat het vertrekpunt onvoorwaardelijke acceptatie en geloof in het kind zelf is. Waarderende aanmoediging is niet gericht op het niet mogen falen, maar op het kunnen winnen.

Waarderende communicatie heeft tot gevolg dat:

- ▀ kinderen een gezond en sterk zelfbeeld ontwikkelen
- ▀ kinderen veilig grenzen kunnen verleggen en nieuwe terreinen exploreren
- ▀ men teleurstellingen kan incasseren en met tegenslag kan omgaan
- ▀ men naar fouten durft te kijken zonder moedeloos te worden
- ▀ men durft te dromen, en nieuwe uitdagingen durft aan te gaan
- ▀ men datgene wil verwerven wat men nodig heeft om te groeien en nieuwe kansen aan te grijpen

Maar nog belangrijker is dat waardering openheid creëert om hen op Jezus te wijzen en hen kennis te laten maken met de Bijbelse waarden. Waardering maakt het mogelijk dat de positieve boodschap die we met hen willen delen, bij hen overkomt.

Is het niet opmerkelijk dat als Jezus de kinderen tot Zich roept, Hij ze niet corrigeert of vermaant maar hen als voorbeeld stelt voor de volwassenen en hen zegent (dus goede dingen over hen uitspreekt)?

Is het niet opmerkelijk dat als Jezus de kinderen tot Zich roept, Hij ze niet corrigeert of vermaant maar hen als voorbeeld stelt voor de volwassenen en hen zegent (dus goede dingen over hen uitspreekt)?

WAARDERENDE GESPREKKEN

Waarderende gesprekken voeren met kinderen en jongeren, hoe doe je dat dan concreet? Het begint natuurlijk met goed te luisteren. Je toont interesse, je wordt geraakt door wat de kinderen voelen en hoe ze zich uiten. Maar je bevestigt hen vooral in de successen die ze boeken en helpt hen bij teleurstellingen, waarbij je ook iets van je eigen ervaringen kan delen. Waarderende communicatie is niet zo zeer gericht op hoe de situatie is of hoe men troost kan ontvangen als dingen misgaan, maar veeleer op het proces dat plaatsvindt en op wat er in de toekomst mogelijk is. Het is een combinatie van bevestigen en uitdagen. Je bevestigt de successen of staat stil bij dingen die heel lastig waren, maar tegelijk kijk je naar wat hieruit geleerd kan worden en hoe men verder kan gaan. Opvoeden en dus ook het gesprek aangaan in de opvoeding is gericht op verandering teweegbrengen. En elk kind wil groeien, nieuwe dingen leren en grenzen verleggen. Het is aan ons om hierin mee te bewegen met het kind. Soms gaat het erom om weer even troost zoeken om zich daarna te herpakken en moedig verder te gaan.

En nu terug naar geloofsopvoeding. Eén van de mogelijke redenen waarom we geloofsoverdracht zo moeilijk vinden, is (na het oordelende element: 'Je bent zondig en hebt vergeving nodig') onze voorkeur voor het troostelement. Misschien is dat ook zo omdat we er zelf zoveel behoefte aan hebben te weten dat God altijd bij je is, Hij je fouten vergeeft, Hij voor je zorgt. Denk hierbij maar aan het beeld van het schaap en de goede herder. Maar het evangelie is ook een verhaal van uitdaging en vertrouwen. Kinderen mogen ook al vroeg kennis maken met de woorden 'roeping' en 'opdracht'. Ook zij worden ingeschakeld in het Koninkrijk van God en mogen licht verspreiden in hun omgeving.

Waarderende communicatie is niet zo zeer gericht op hoe de situatie is of hoe men troost kan ontvangen als dingen misgaan, maar veeleer op het proces dat plaatsvindt en op wat er in de toekomst mogelijk is.

CORRECTIE?

Als we zoveel nadruk leggen op waardering, slaat de balans dan niet erg door naar één kant? Moeten kinderen ook niet worden terechtgevoerd als ze iets verkeerd doen? En moeten ze niet beschermd worden tegen hun eigen verkeerde keuzes die slecht kunnen aflopen? We mogen ze toch ook op gevaren wijzen en hoe ze zelf verantwoording kunnen dragen in het ontwikkelen van goed gedrag en het vermijden van fout gedrag. Correctie is zeker nodig. We mogen niet ontkennen dat kinderen een juiste levenshouding en goed gedrag moeten leren en dat de bedreigingen van buitenaf levensgroot zijn. Correctie moet echter proportioneel zijn en gericht op concrete situaties. En als we het geloof erbij betrekken, mag God niet als een straffende of boze God voorgesteld worden maar als een God die een geduldige Leraar is die oneindig veel herkansingen geeft.

KONINKRIJKSVISIE

Gesprekken over God moeten kaderen in een gezonde theologie, een theologie die gaat over hoop en over het hier en nu. Met kinderen over de hemel praten is leuk, maar hen helpen om meer van de hemel naar de aarde te laten brengen is beter. Gods Koninkrijk is voor deze aarde bedoeld en wij volwassenen en kinderen worden ingeschakeld voor dat Koninkrijk. Wat dat betreft is geloofsopvoeding en -vorming niet vrijblijvend. We zijn vaak zo voorzichtig om kinderen een bepaalde richting op te sturen, dat we dit aspect niet genoeg accentueren. Het appèl in de Bijbel is echter duidelijk: "Zoek eerst het koninkrijk."

Ten slotte, een gezond evenwicht vinden tussen het inspelen op hun ontwikkeling en hen uitdagen naar wat je ziet vanuit Gods perspectief is het mooiste geschenk dat je aan kinderen kan geven.

HOE DOE JE DIT PRAKTISCH?

JE **INLEVEN IN DE GEVOELENS VAN DE ANDER** IS NODIG OM HEM OF HAAR TE KUNNEN BEVESTIGEN.

COMPLIMENTEN GEVEN, NIET IN DE ZIN VAN 'je bent geweldig' MAAR MEER VAN 'je hebt hier hard je best voor gedaan, hoe is dat jou gelukt?' DUS DE INZET ZIEN EN BEVESTIGEN, IS VOORAL BELANGRIJK.

KANSEN ZIEN, ALS JONGERENWERKER **OPMERKEN WELKE MOGELIJKHEDEN HET KIND ALLEMAAL HEEFT** EN HET ER BEWUST VAN MAKEN.

... een gezond evenwicht vinden tussen het inspelen op hun ontwikkeling en hen uitdagen naar wat je ziet vanuit Gods perspectief is het mooiste geschenk dat je aan kinderen kan geven.

